

ביטוח דירה – סוגיות בביטוח חבות כלפי צד שלישי

מאת: ראובן קוניאק - יועץ לביטוח ולניהול סיכונים rkoniak@be-sure.co.il

יורם שגר בחיפה ומבוטח בביטוח דירה, נסע לנופש באילת. בדרכו חזרה, בשדה התעופה באילת, המזוודה הכבדה בה ארז את כל בגדיו ובגדי אשתו נשמטה מיח ונפלה על רגלו של נוסע אחר שחיכה בתור לקבלת כרטיס הטיסה לנוסע האחר נגרם שבר בכף רגלו. הוא הושבת למספר שבועות ותבע את יורם. מה יעשה יורם?

מסתבר שזוהי שאלה לא פשוטה והתשובות לה גורמות להרמת גבה לאדם מן הישוב

בחוק חוזה הביטוח אין התייחסות לנושא חבות כלפי צד שלישי בביטוחי דירות ובתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 [הפוליסה התקנית לביטוח דירות ותכולתן], אין התייחסות לביטוחי החבויות בכלל.

כידוע עפ"י הפוליסה התקנית לא ניתן להרע עם המבוטח מעבר לנוסח הפוליסה – הטבה עם המבוטח מבורכת. ואכן כך עשו חברות הביטוח. הן הוסיפו לפוליסה פרק חבויות הכולל ביטוח חבות כלפי הציבור וביטוח חבות מעבידים (עליו נדון במאמר הבא).

כפי שידוע לכולנו חברות הביטוח לא עובדות "לשם שמים" – הן עובדות כדי להשיא את רווחי בעלי מניותיהן (זוהי מטרה לגיטימית המשתמעת מחוק החברות).

אם כך מדוע הוסיפו המבטחים את ביטוח צד ג' לפוליסת הדירה? שלוש סיבות לכך:

- א) בשנות השישים של המאה העשרים פשטה בעולם המערבי אופנה שהגיעה מארה"ב – פוליסות "מטריה". מחברים סוגים שונים של ביטוחים על מנת לתת למבוטח כיסוי נרחב לצרכיו אופנה זאת הגיעה גם לישראל ואכן כבר בסוף שנות השישים כבר הונפקו פוליסות לדירות ולעסקים שכללו כיסויי רכוש וחבויות שהיורלבנטיים עבור סוג מסוים של מבוטחים.
- ב) ניתן להוסיף כיסוי ולקבל פרמיה נוספת וניתן ליצר פוליסות מקיפות בעלויות ניהול יותר קטנות למבטח – מה רע בכך?
- ג) מעבר לכל אלה, הכללת ביטוח חבות כלפי הציבור, הוא צורך אמיתי של מבוטחים – בעל מבנה או תכולה צריך כיסוי למקרה שיגרם נזק לצד ג'. לדוגמא: בפקודת הנזיקין בסעיף 39 נאמר כי במקרה נזק שנגרם ע"י אש, על תופש המקרקעין או בעל המיטלטלין שמהם יצאה האש להוכיח שלא התרשל לגבי מקור האש או התפשטותה.

כאמור, המבטחים הישראלים כללו בפוליסת הדירה הרחבה לביטוח צד שלישי, אך יש שוני בין מבטחים שונים לגבי השטח בו מכוסה הנזק. לדוגמא: בפוליסת ביטוח הדירה ותכולתה של "הפניקס" (הבית שלי) מקרה הביטוח מוגדר כדלהלן: "תאונה שאירעה בתוך תקופת הביטוח **בשטח הגיאוגרפי** וגרמה לנזק אשר בגינו עשוי (היה צריך לכתוב: "עלול" – ר.ק.) המבוטח, או כל אחד מבני משפחתו, להיות חייב לשלם סכומים על-פי החוק כמוגדר להלן...". הגדרת השטח הגיאוגרפי בפוליסה זאת היא: שטח מדינת ישראל והשטחים המוחזקים. לעומת זאת בפוליסה לביטוח מבנה אלומה מקרה הביטוח מוגדר כדלהלן: "המבטח יפצה את המבוטח או את אחד מבני ביתו הגרים עמו בקביעות בדירה, בגין כל סכום בו יהיה חייב על פי כל דין לשלם לצד שלישי כפיצויים בגין מוות או נזק גופני או נזק פיסי ממשי לרכוש שייגרמו לו כתוצאה מתאונה **בחצרים המתוארים ברשימה או בסביבתם הקרובה** תוך תקופת הביטוח".

בפוליסה לביטוח דירה של "כלל" (מטריה) השטח הגיאוגרפי הוא מדינת ישראל והשטחים המוחזקים, בפוליסה של "מנורה" (רימון מורחב לדירה) הגדרת השטח הגיאוגרפי הוא כל שטח מדינת ישראל וכך גם בפוליסה של "הראל" (אדירה כסף ופוליסהר).

מעניין לציין כי כל החברות מכסות, לכאורה, הוצאות משפטיות סבירות מעבר לגבול האחריות כלפי צד ג הנקוב בפוליסה בהתאם לסעיף 66 בחוק חוזה הביטוח, אך כולן מתנות את גובה ההוצאות המשפטיות במקרה שהמבוטח יחויב בתשלום נזק מעל גבולות האחריות והגדילה לעשות "מנורה" שקבעה בפוליסה שלה כי הוצאות משפט סבירות לא יעלו על 20% מעל גבול האחריות המצוין ברשימה ובנוסף המבטחת צריכה להסכים להוצאות אלה מראש.

כידוע, בחוק חוזה הביטוח בסעיף 66 נאמר כי "ביטוח אחריות מכסה גם הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת בשל חבותו, והוא אף מעל לסכום הביטוח". כידוע, במדינת ישראל במקרה של הדיינות משפטית, רק בית המשפט קובע מהו סביר, וכך גם לגבי הוצאות משפט סבירות כמו כן, יש להדגיש כי בסעיף 71 נאמר כי אין להתנות על הוצאות סעיף 66. האם, לכאורה, אין כאן התניה?

ונסיים בסיפורו של יורם שפתח את המאמר. אם יורם היה מבוטח בביטוח דירה ותכולתה-הרי שיוכל להפנות את התביעה למבטחת שלו על מנת שתיכנס בנעליו ותגן עליו מפני תביעה משפטית למרות שהאירוע בגינו הוא נתבע, ארע כמה מאות קילומטרים מביתו. לעומת זאת אם ביטח רק את המבנה בו הוא מתגורר, הרי שאצל רוב המבטחות יקבל הגנה משפטית ופיצוי לצד ג', אך במקרה ובוטח באמצעות מבטחות אחרות, יצטרך להכניס ידו לכיסו ולשלם לנפגע.

הופיע בירחון הביטוח Anet – גיליון ספטמבר 2009